

L'ENTRELLAT

•*He vist a diferents llocs i rètols que el nom del poble cada ú l'escriu d'una manera, i inclús l'Ajuntament als seus papers ho fa de dos o tres maneres distintes. Quina és la manera correcta de fer-ho quan escrivim en valencià?*

El nom és Vila-real. És a dir: una sola paraula, i amb la "r" minúscula i amb un guionet davant.

Aquesta denominació oficial va ser aprovada per decret de la Generalitat de 15 de novembre de 1982, al mateix temps que es suprimia l'obsoleta terminologia de "Villarreal de los Infantes", falsament erudita i sense cap tradició històrica. L'expedient d'alteració va anar precedit pel corresponent acord municipal (3 d'abril del mateix any) i els necessaris estudis de la Real Acadèmia de la Història, de la Direcció General d'Administració Local, i de la Secretaria d'Estat per a les Comunitats Autònomes.

A banda d'aquesta decisió oficial, que cal respectar en tot moment i, sobre tot, per aquells que més obligats estan a fer-ho, l'actual grafia valenciana és raonablement fonamentada per diversos aspectes:

1) En primer lloc, es tracta d'una sola paraula i no de dos (com per exemple passa amb la Vila Joiosa, o a Ciudad Real). El procés pel que alguns noms de població passen de ser descriptius d'un fet a sintetitzar-se en una sola paraula buidada parcialment del seu contingut original és prou freqüent: Cincorres, Vilafranca, Ribesalbes, Castellfort, sense anar molt lluny; però també és l'origen de noms com Nàpols, Stuttgart, Oxford,

Salzburg o Saragossa (més o menys la "ciutat nova", el "jardí de l'egua", el "pas del bou", el "poble de la sal" i la ciutat de "César August").

2) En el nostre cas, la forma simplificada en un sol mot es documenta des de fa segles, i per això també presenta la variant arcaica "real" en lloc de la forma "reial" que és com ara ens referiríem a alguna cosa "que és del rei". Aquesta variant "real" la podríem trobar també en textos de Sant Vicent Ferrer o de Jaume Roig i sembla preferida en la tradició valenciana més que no a la catalana. Roman també al nom d'una moneda, als camins i llocs protegits d'antic pels poders públics, i a altres noms de lloc: "jardins del real", "Real de Montroi".

3) El guionet al mig no marca separació (i per això és incorrecte escriure la "r" amb majúscula), sinò que indica senzillament la pronunciació múltiple de la "r" entre vocals en un nom compost (el castellà, en el mateix cas, el que fa és duplicar la lletra). En valencià passa això també quan el segon component de la paraula comença amb les lletres "s" o "x" i axí escrivim: para-xocs, Riba-roja, Vila-seca...

I, naturalment, també: *Vila-real*.

•*Al passat novembre es va presentar una certa polèmica sobre la fira de Santa Caterina que m'agradaria aclarir. Històricament, quin diumenge s'ha de fer la fira, el d'abans o després de la festa de la santa?*

Des del punt de vista de la tradició històrica la fira de novembre no té res a veure amb cap diumenge concret, donat que les fires medievals es celebraven durant períodes de nou o deu dies, i la del nostre poble es situa a finals del mes de novembre sense cap motiu més que la indicació feta pel rei En Jaume a la Carta Fundacional que no es fera coincidir amb la dels pobles veïns (i la de Castelló, per exemple, era a primeries del mes).

Amb aquest supost fonamental, la polèmica que es va plantejar sembla prou destarificada i sols s'explica per la participació en ella d'alguna representant política i les ganes d'embolicar d'altres persones.

Pel que fa a la relació de la fira amb Santa Caterina, la primera referència documentada és de l'any 1603 (quan la fira porta ja en actiu més de tres segles) i a ella segueix la proposta d'iniciar solemnement la festivitat litúrgica de la santa, la qual cosa és evident que no va prendre cap arrel popular, donat que la relació amb Santa Caterina era purament

casual per la coincidència de les dates de la fira, cap al 25 de novembre.

Inclús abans d'això, el Consell de la Vila havia tractat de moure, en 1404 i en 1427, el moment de la celebració, cosa que no va poder aconseguir per l'oposició dels Consells de Sagunt i de Castelló que veien amenaçades les seues fires per l'aproximació de la nostra.

Amb el pas del temps, la decadència del sentit medieval de la fira i les necessitats laborals que espenten als caps de setmana les activitats lúdiques van reduir la celebració a un únic dia, el darrer diumenge de novembre. I com novembre només té trenta dies la fira pot igualment caure abans que després del dia 25 i, per tant, abans o després de la commemoració catòlica de Santa Caterina.

Moltes més dades sobre això trobareu al documentat estudi de José M.ª Doñate aparegut a "Cadafal" en setembre de 1988.

•*Per baix de l'escut quadrat del poble, amb les quatre barres de la senyera del Rei En Jaume, es dibuixen sempre uns fullatges. Una persona m'ha dit que son de taronger i d'olivera. És cert això?*

No, en absolut. Cap d'eixes dos plantes té presència heràldica. Les fulles del nostre escut son de roure (el mateix que la carrasca, és símbol de fortalesa i de vida, sobretot per les seues aglans) i de llorer (símbol de victòria i de glòria). Aquesta ornamentació, possiblement originada al passat segle, té antecedents fonamentats a començaments del segle XV.

